

KUPÁN ÁRPÁD

Gondolatok egy szokatlan és meglepő témájú könyvről

Kritika

Egy új könyv megjelenését általában annak bemutatása és a szerző ünneplése, értékelése követi. Esetünkben e kötet megjelenéséről elmaradt a hírverés, bemutatására sem került sor, így kissé megkésve igyekszünk felhívni rá a figyelmet.

Emódi János könyve *Bihar megye nemes családjai I. kötet A–B* címmel 2015-ben jelent meg a Varadinum Script kiadó gondozásában. A címlap belső oldalán meglepő szöveg olvasható: „Megjelent a szerző költségén 100 példányban”.

Ebből két következtetést vonhatunk le: a szerző figyelemfelkeltőnek szánta ezt a kiadást, abban a reményben, hogy talán akad egy intézmény vagy szervezet, amely felkarolja az ügyet, és támogatja a szerző sokévi és sokirányú kutatásának eredményeként megszületett kézirat kiadását. Ugyanakkor meggyőzi az olvasókat arról, hogy a nemesség milyen fontos szerepet játszott a maga idejében népünk, országunk gazdasági, katonai és szellemi életében. Ma már idejétmúlt az a szemlélet, amely a nemességben osztályellenséget látott, olyan társadalmi réteget, amelyet el kell tüntetni, fel kell számolni, „a múltat végképp eltörölni”.

Emódi János neve és kiemelkedő eredményekben gazdag életműve közismert a kultúrakedvelő váradi magyarság körében, mondhatjuk, emblemikus alakja városunknak. Hosszú éveken át a Filharmónia megbecsült tagjaként, mint csellóművész járult hozzá zenekultúránk fejlesztéséhez, népszerűsítéséhez. Közben zenetanárként is dolgozott, és emellett elvégezte a Nagyvárad Egyetem történelem–földrajz szakát. Régészeti kutatásokba kezdett, és csakhamar a bronzkorszak bihari szakértőjeként vált ismertté tudományos körökben. Mintegy félszáz tanulmánya jelent meg a Román Tudomá-

KUPÁN ÁRPÁD (1938, Dobra) történész, érdemes tanár. Kolozsváron szerzett történelemtanári diplomát 1958-ban, tanított Zetelakán, Kárászteleken, Mezőtelegden, volt levéltáros, vezetett diákszínjátszó kört, helytörténeti kutatásokat folytatott. Mezőtelegd társmonográfusa, többkötetes ismeretterjesztő közíró, Nagyváradon él. 2009-ben Magyar Kultúráért Díjjal tüntették ki.

nyos Akadémia Régészeti Intézetének kiadványaiban, illetve erdélyi és bukar esti múzeumok évkönyveiben.

Eddig megjelent önálló kötetei: *Történelmi adatok Nagyvárad múltjából* (1989, 2000), *Erdélyi barlangfeliratok a 16. századból* (Nv., 2001), *Telegdi sírkövek és emléktáblák* (Nv., 2004), *Nagyvárad zenei történeti dokumentumok* (Nv., 2006).

Most megjelent könyvének megírásához többévi alapos és sokirányú kutatómunkára volt szüksége. Egy kívülálló el sem tudja képzelni, mennyi időt, türelmet és elszántságot kellett áldoznia érte.

Az előszóban a szerző közli, hogy körülbelül 800 családnevet kutatott fel, s ebből 144, az A, Á, B betűvel kezdődő nevek alkotják az első kötetet. Ebből következtethetünk arra, hogy milyen hatalmas gyűjtőmunkát végzett Emódi János, és azt csak kevesen tudjuk, hogy mennyi támogatást, segítséget, türelmet kapott családjától, feleségétől.

Számunkra a legmegdöbbentőbb adat az egykori tudós váradi püspökre vonatkozik. A szerzőnek sikerült kinyomoznia, hogy Bunyitay Vince, a történész váradi címzetes püspök egy Zemplén megyei református nemesi családból származott. Áttérve a katolikus vallásra, teológiai tanulmányai után Egerben lett kispap, 1859-ben Békéscsabán káplán, majd 1860–1863 között Váradolasziban, 1863–1875-ben Szentjobbon, 1875–1880 között Bélfenyéren szolgált plébánosként. 1880-tól könyvtáros a váradi római katolikus püspökségen. Itt bontakozik ki történelmi tevékenysége, ennek eredményeit több kötetben közli. Ezek ma is alapvető forrásmunkái városunk és megyénk történetének. A korabeli Nagyváradi Régészeti és Történelmi Egylet elnökévé választották, majd a Magyar Tudományos Akadémia is tagjai sorá-

ba fogadta. 1893-ban kanonoki rangra emelte az egyház, s halálos ágyán kapta meg a püspöki címet.

A szerző munkájának értékét és fontosságát nemcsak a történészek, hanem a múltunk iránt érdeklődő olvasók is meg kell ismerjék, hogy erőt merítsenek belőle megmaradásunkért, önazonosságunk megőrzéséért folytatott küzdelmünkben. A mai globalizálódó, mindent egybemosó világban nagy szükségünk van biztos fogódzókra, múltunk, elődeink példájának ismeretére, ismertetésére.

Helyesen tudták és vallották az ókori bölcsek, hogy a történelem az élet tanítómestere. Ez a könyv, habár még csak az első kötete a nagy munkának, szintén ezt a célt szolgálja.